

SHRNUTÍ – ZPRÁVA O STAVU PORUŠOVÁNÍ PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ Z ROKU 2019

▶ Proč jsou práva duševního vlastnictví důležitá, porušování práv duševního vlastnictví a boj proti paděláním a pirátství

Tato zpráva shrnuje zjištění průzkumu zabývajícího se rozsahem a hospodářskými důsledky porušování práv duševního vlastnictví v EU, který v posledních letech prováděl Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) prostřednictvím Evropského střediska pro sledování porušování práv duševního vlastnictví (středisko pro sledování). Popisuje a rozebírá důkazy o ekonomické hodnotě práv duševního vlastnictví v hospodářství EU, míru využívání této hodnoty, mechanismy v oblasti porušování práv duševního vlastnictví zneužívající této hodnoty a opatření přijímaná v reakci na uvedené problémy.

Ve studii provedené ve spolupráci s Evropským patentovým úřadem (EPO) úřad EUIPO zjistil, že celkový přínos odvětví intenzivně využívajících práv duševního vlastnictví pro hospodářství EU představuje přibližně 42 % HDP (5,7 bilionu EUR) a 28 % počtu pracovních míst (a dalších 10 % prostřednictvím nepřímého vlivu na zaměstnanost v odvětvích, která práv duševního vlastnictví intenzivně nevyužívají). V rámci odvětví intenzivně využívajících práv duševního vlastnictví je rovněž generován přebytek v oblasti obchodu se zbytkem světa ve výši přibližně 96 miliard EUR a pracovníkům jsou vypláceny o 46 % vyšší mzdy než v ostatních odvětvích.

Vzhledem k vysoké hodnotě práv duševního vlastnictví představuje jejich porušování velmi lukrativní trestnou činnost, která má za následek značné náklady pro vlastníky práv a hospodářství obecně.

Podle studie, kterou provedl úřad EUIPO a organizace OECD v roce 2019, odhadovaná míra porušování práv duševního vlastnictví v mezinárodním obchodě v roce 2016 tvořila až 3,3 % světového obchodu. Padělané výrobky představují až 6,8 % výrobků dovezených do EU neboli 121 miliard EUR ročně. Oba údaje jsou významně vyšší než údaje ve studii, kterou obě organizace zveřejnily v roce 2016, což svědčí o tom, že závažnost tohoto problému v posledních letech narůstá.

Na základě řady odvětvových studií úřad EUIPO učinil odhad ušlých tržeb v důsledku padělaní v 11 odvětvích v EU (přímo v analyzovaných odvětvích a souvisejících dodavatelských řetězcích). Tato odvětví v letech 2012–2016 celkem přišla o více než 92 miliard EUR ročně.

Pro zločinecké skupiny je zapojení se do padělatelské činnosti atraktivní vzhledem k vysokému zisku, mírným trestům a vysoké návratnosti investic. Způsob činnosti zločineckých skupin je díky rozvoji technologií a distribučních řetězců čím dál složitější a zároveň se také neustále rozšiřuje sortiment padělaných výrobků.

Obchodní modely, které padělatelé uplatňují, využívají k distribuci výrobků, propagaci distribuce i získávání nezákonného digitálního obsahu ve velké míře internet. Internetové stránky, na nichž se prodávají padělané výrobky, mají další příjmy z reklamy, a to jednak z „vysoce rizikové“ reklamy (pornografie, hazardní hry a malware), jednak paradoxně také od výrobců legitimních značek, kterým inzerování na těchto stránkách škodí hned dvakrát (poškozuje tím svoji vlastní značku a hostitelským stránkám dodávají na věrohodnosti).

Kromě analýzy nabídky padělaných výrobků a pirátského obsahu se studie úřadu EUIPO zaměřily také na poptávku, tj. na přístup evropských občanů k právům duševního vlastnictví a na jejich ochotu podílet se na spotřebě výrobků a služeb, které porušují práva duševního vlastnictví. Spotřebitele k nákupu padělaných výrobků a k nelegálnímu získávání obsahu chráněného autorským právem motivují mimo jiné nižší ceny, snadná dostupnost a nízká míra nesouhlasu s těmito činnostmi ze strany společnosti.

Úřad EUIPO na tento vývoj společně s partnery z veřejného i soukromého sektoru reaguje a přijímá a podporuje řadu opatření k řešení uvedených problémů. K těmto opatřením patří informování vlastníků práv o změnách, jimiž problematika porušování práv prochází, spolupráce s Europolem na rozsáhlejších opatřeních proti trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví, v neposlední řadě také podílením se na financování specializovaného oddělení pro trestnou činnost v oblasti duševního vlastnictví v rámci Europolu, podpora úsilí Evropské komise v boji proti nabídce padělaných výrobků ve třetích zemích a v napomáhání malým a středním podnikům (MSP) s ochranou jejich práv duševního vlastnictví, jakož i informování občanů o dostupnosti legálně dostupného digitálního obsahu a o tom, jaký hospodářský a sociální dopad má nakupování padělaných výrobků nebo nezákonné získávání digitálního obsahu.

